СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 7. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 10-го січня 1945. No. 7. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, January 10, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АРМІЯ Й МАРИНАРКА ЗА НЕГАЙНЕ ПОКЛИКАННЯ 18—45-ЛІТНІХ ДО СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Послання президента Рузвелта з суботи 6. січня за переведення повної мобілізації населення для виповнення военної програми праці і для виборення перемоги в недалекей майбутности спонукало до акції конґрес і інші покликані до цього чинники. У Бюрі Военної Мобілізації й Реконверзії відбулася нарада представників военного і морського департаменту для складення програми, як підтримати апель президента. Оба департаменти настоюють на це, щоб негайно покликати до служби молодь у віці 18—45 літ. У конґресі є внесок Мея й Брустера, щоб перевести негайно відповідні закони. В середу 10. січня розпочинається переслухання знавців в Військовій Комісії палати репрезентантів для підготування законопроекту.

В суботнішнім посланню президент багато місця присвятив для обговорення загальної краевої служби і заграничної політики; провідники конґресу, які стоять у порозумінню з урядом складають пляни, як розпочати переводження плянів для таких важних справ. Щоб провідники конґресу дістали належну підтримку, президент виголосив промову по радіо в суботу ввечер 6. січня і в ній ще раз вияснив цілому населенню важніші справи, порушені в посланню до конґресу.

Пані Рузвелт заявилася від себе за переведення повної мобілізації всіх сил, включаючи й жінок, головно тому, що для обслуги ранених закбракло 20,000 шпитальних доглядачок („норсок").

НАЙВИШИЙ СУД ЗА СВОБІДНИЙ ВЕРБУНОК ДО ЮНІЙ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд Злучених Держав заявився за свобідний вербунок робітників до робітничих юній. Цю заяву виказав суд тим, що зніс присуд окружного суду в Тревіс, у стейті Тексас, наложений на предсідника Юнії Злучених Автомобілевих Робітників Р. Дж., Тамеса в вересни 1943. р. Тамес дістав тоді 3 дні арешту або $100 гривни за те, що вербував робітників вступати до юнії, а не мав на це робітничої карти, як цього вимагає стейтовий закон. Найвищий Суд пояснює, що стейтовий закон є неконституційний, бо противиться засаді свободи слова.

ЮНІЯ ВІЗНИКІВ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ ВАҐНЕРА.

ШІКАҐО. — Міжнародня Юнія Візників, відділ Американської Федерації Праці, вийшла вітверто з домаганням, щоб знести закон Ваґнера, знаний як Про Робітничі Відносини, а також знести Краеву Раду для Робітничих Відносин. Домагання написане у статті, поміщеній в журналі юнії за місяць січень, а підписаній Тамесом Флином, помічником предсідника юнії Деніел Товбина. Стаття т в е р д и т ь, що і закон Ваґнера і Краєва Рада для Робітничих Відносин це прислужники Конґресу Промислових організацій (CIO). Ця стаття інтересна з цього боку, що Товбин, як загально говорять, є кандидатом на секретаря праці в новім кабінеті Рузвелта.

ВИРВАВСЯ СПІД ШИБЕНИЦІ В ЕСПАНІЇ, ПОПАВ ПІД СУД У КАНАДІ.

МОНТРЕАЛ (Канада). — Провідник повітряної ескадрони в Королівськім Летунськім Корпусі Ґаролд Віті Дал поставлений під полевий суд за якісь провини, котрі досі не оприлюднено. Він є горожанин Злучених Держав, а поїхав свого часу воювати по стороні еспанських комуністів проти еспанського диктатора Франка. Тоді він попав в руки сторонників диктатора і його засуджено на смерть. Завдяки своїй жінці Франко його помилував, він прибув до Злучених Держав, а опісля вступив як добровілець до канадійської повітряної служби, заки ще Злучені Держави вступили у війну.

ПРИМУСОВИЙ ПОБІР ДОГЛЯДАЧОК НЕПОТРІБНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Апель президента до конґресу в справі переведення загальної краевої служби негайно найшов відгомін серед шпитальних доглядачок. Як вони почули, що в армії відчувається велика недостача шпитальної служби, почали добровільно зголошуватися до служби, як це подає до відома комісар шпиталів Евдард П. Бернекер. Він приходить до висновку, що зогляду на такий відзив не треба буде переводити закону про примусовий побір норсок до военних шпиталів.

Америка готова відбивати налет німецьких роботових бомб

ОДИН ІЗ СХІДНІХ ПОРТІВ В АМЕРИЦІ. — Стратеґічно є зовсім можливий, ба навіть імовірний налет німецьких роботових бомб на Ню Йорк, Вашингтон чи інші місцевости на побережу Атлянтійського океану — так заявив, новий командант Атлянтійської фльоти адмірал Джонас Г. Інґрам. Вони можуть прилетіти до нас упродовж 30 до 60 днів, але ми на них приготовані, сказав Інґрам.

Він теж виявив, що населення дістане наперед осторогу про налет. Та найліпше є ним не журитися. Вони можуть ударити в один або два високі будинки й наробити шкоди вибухом вогню та спричинити смерть людей. Одначе все те не перешкодить военним приготуванням. Колиб це сталося то хіба на те, щоб директор німецької пропаґанди д-р Ґебелс міг проголосити перед німцями, що вони знищили Ню Йорк чи яке інше місто і щоб тим способом заохотити їх до витривалости.

„ПОЛЯКИ Є ТЕЖ НАРОДОМ ІЗ ЛЮДСЬКИМИ ПРАВАМИ"

НЮ ЙОРК. — У деяких щоденниках появилися під повищим наголовком платні оголошення Краевого Комітету Американців Польського Походження величини чверть сторінки. У піднаголовку сказано, що це є „Вітвертий Лист до тих 1,326 американців, що підписали Міжнародню Хартію Прав Людини". У „листі" пригадується, що цю Міжнародню Хартію Прав Людини підписали та її оприлюднили 15. грудня 1944. р. При цій нагоді польський комітет пригадує на заяви у справі незалежности та недоторкaности границь Польщі складені такими чинниками, як президент Рузвелт і католицька ієрархія Америки. Пригадано теж, що 15. грудня 1944. р. (тобто у 150-літню річницю проголошення Американської Хартії Прав) Винстон Чорчил знищив цю хартію у відношенню до Польщі. Потім ідуть жалі за постепенне відбирання території і винищування польського народу та його прав до незалежности самими союзниками Польщі, а на кінци йде висновок: „Ми віримо, що боротьба за справедливість і забезпека постійного миру в світі не є самою лише „польською проблемою"; тому ми оце відзиваемося до наших співгромадян американців усіх вір і національних походжень, щоб злучилися з нами в наших мирових змаганнях та щоб недопустили до сповнення монструального лиха на безборонним польскім народі".

В імени Краевого Комітету Американців Польського Походження підписані: Валтер Цитацкі з Дітройту, як предсідник; Стефан Лодзескі з Лейквуд, Огайо, як скарбник; Яніна Ґодлевска з Ню Йорку, як секретарка.

Делеґація львівського митрополита у Москві

МОСКВА. — У советськім уряді для віроісповідних справ заявилася делеґація від Йосифа Сліпого, митрополита української католицької церкви в Львові. За словами „Ізвестій", це перший випадок, щоби церква, обєднана з Римом, вислала офіціяльну делеґацію до советського уряду.

Кажуть „Ізвестія", що делеґація обговорювала правний стан української католицької церкви. Від імени митрополита Сліпого та львівського духовенства делеґація зложила 100,000 карбованців на Червоний Хрест на допомогу жертвам війни в советськім союзі.

ДАЛЬШІ РОЗСТРІЛИ В ФРАНЦУЗЬКІЙ ЧИСТЦІ

ПАРИЖ. — По скінченню різдвяного сезону пішла далі чистка французів, що співпрацювали з німцями. На 9. січня визначено розстріл Пола Щака, капітана французької фльотної резерви, засудженого на смерть за його пронімецькі статті в ноторичному фашистівському журналі „Ґрінґуарі". За помилування Шака заявилися визначні французи.

ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКІ СУТИЧКИ В ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ. — Треба було аж інтервенції американської військової поліції, аби покласти край польсько-російським бійкам в Валенсієні в північній Франції.

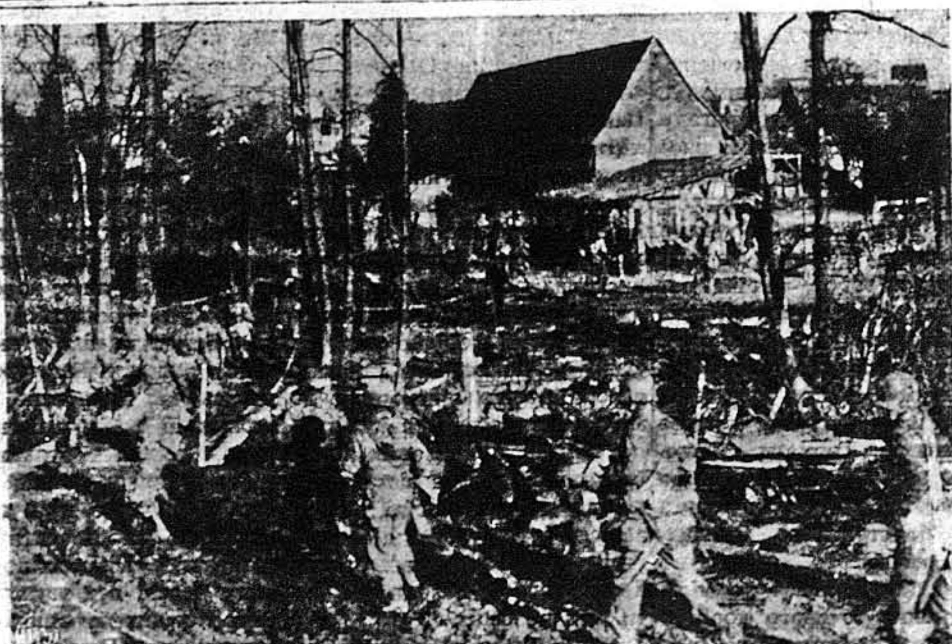
У загальнім шпиталю в тій місцевости приміщено 250 польських утікачів з Бельґії. В сусідних будинках приміщено кількасот росіян. У суботу вечором росіяни стали ґурмою докірати полякам за їх відмову піддержки люблинському комітетови, називаючи їх за те фашистами. Почалася бійка. Треба було викликати аж поліцію, аби їх розбороняла.

Потім поляків перенесено в іншу місцевість.

АЗІЙСЬКА ЧУМА В БУРМІ Й КИТАЮ

КУНМІНҐ (Китай). — Лікарі здовж китайсько-бурмайської ґарниці почали енерґічну кампанію за здержання поширення бубонної зарази. Покищо ще не було випадків занедужання на неї серед американців, хоча лікарі вже начислили триста випадків чуми. З того числа одна третина скінчилася смертю.

Американці висилають на здержання чуми не тільки експедиції, узброєні в прилади для заприскування сироватиці, зробленої зо щурів, але й відділи, що винищують комарів.

ПРИКАЗ ПРИКАЗОМ: ВІДСТУПАТИ! — З жумом покидають вояки Семої Американської Армії свої позиції, здобуті вже на німецькій землі на західно-европейському фронті. Та такий прийшов приказ, щоб відступити до другої оборонної лінії. Одначе вояки певні, що скоро повернуть на давні місця та підуть ще дальше вперед, але це вже готов бути рішальний удар ворогови.

АМЕРИКАНЦІ ЗДЕРЖУЮТЬ ВОРОГА КОЛО СТРАСБУРҐА Й В ЗАРЩИНІ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Аліянтські війська не тільки здержали німецьку офензиву в Бельгії, але вже й пруть їх назад. Німецький клин здовж цілої офензивної лінії у Бельгії вже добре обтесаний з обох боків. Американські війська здержують ворога теж в околиці Страсбурґа й в Зарщині, де ворог почав другу офензиву.

Війська ґенерала Рундштедта вже здали поважну частину занятої ними в своїй офензиві території. Найбільше шкоди наробила їм аліянтська артилерія.

Загроза Страсбурґови вже тепер не є така поважна, як це здавалося французам пару днів тому, коли з того приводу повстала поляка не тільки в околиці Страсбурґа, але навіть в самому Парижи. Назагал американські війська вертаються назад на свою первісну лінію від Бітхе по Кольмар.

На відтинку Першої Американської Армії знялася страшна сніговиця, та американські війська, не дивлячися на снігові засипи, сильні вітри й морози, відперли ворога на дві милі назад. Панцирні відділи переводили операції серед умов, які давнише вважали неможливими для себе; вони причинилися багато до опанування шляху з Бастоню до Гуфализи.

Навіть Осьма Повітряна Сила вилітала на правильні рейди, не дивлячися на погоду. Вона вислала 70 важких бомбовиків і 200 боевиків на комунікаційні шляхи ворога поза Ардени й поза зарський фронт. Головною ціллю рейду було місто Франкфурт над Меном.

НІМЦІ ЗБІЛЬШУЮТЬ БОМБАРДУВАННЯ АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Німці стали останніми днями кидати на Анґлію щораз більше безпільотних бомб. Неофіціяльні жерела подають, що за один день паде на Анґлію коло сотки таких бомб, і їх число на добу ще далі зростає. Видно, що німці поклали на цей засіб воювання великі надії. Видно це й з перехвалок націстичного міністра пропаґанди Ґебельса про великі знищення, які мовляв це бомбардування ширить; Ґебельс говорить, що тепер в анґлійських містах ще важче живеться від цих бомб, ніж у німецьких від летунських рейдів.

Догадуються, що німці збільшують своє бомбардування Анґлії від часу, як вони заняли знову частину Бельґії. З того часу саме почали німецькі безпільотні бомби падати й на північну Анґлію.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЛОМИТЬ НІМЕЦЬКУ ОФЕНЗИВУ КОЛО БУДАПЕШТУ.

ЛОНДОН. — Червона Армія видно переломала німецьку офензиву коло Будапешту, що мала на цілі дати відсіч німецьким і мадярським військам, окруженим у мадярській столиці. Російські війська поступили 4 до 8 миль здовж північного берега ріки Дунаю й находяться в цій околиці від Відня на віддалі 90 миль.

ЯПОНЦІ ДОНОСЯТЬ ПРО ІНВАЗІЮ ЛЮСОНУ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Японське радіо подало, що американські війська в силі одної дивізії почали вже інвазію острова Люсона. Інвазія йде зо заливу Лінґаєна. Американці цеї вістки ще не потвердили.

Попереднє японське донесення говорило, що 450 транспортових кораблів вирушило до якогось ще не означеного пункту на Филипинах.

Ґенерал МекАртур, не звертаючи уваги на це вороже донесення, подав зо свого боку, що його літаки скинули 125 тон бомб на летнища в Манілі, Кларку й Батаґасі та що вони знищили там 28 японських літаків, а самі втратили півчас рейду тільки три. Поцілено при тому теж залізничі лінії й звичайні шляхи в центральній частині Люсону.

ЯПОНЦІ БОЯТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВИСАДЖЕННЯ ВІЙСЬК У КИТАЮ.

ЧУНКІНҐ. — Японці видно бояться, що адмірал Нимиц готов справді виконати свою загрозу й висадити війська на побережжя Китаю, бо стараються запобігти цьому висадженням своїх військ на північно-східне побережжя китайської провінції Фукієну. Ці операції перевели вони в поспіху ще минулого місяця, та китайці скоро зібрали проти них більші сили й відкинули їх на само морське побережжя.

БРИТІЙСЬКИЙ ПОСТУП У БУРМІ.

КАЛЬКУТА. — Два британські відділи Чотирнацятої Армії наступають з двох боків на Швебо, що лежить усего 54 милі на північ від Манделею. Одночасно інші відділи цеї армії зо заходу посуваються в напрямі Будаліну, що лежить 64 милі на північний захід від Манделею й 40 миль на південний захід від Швеба. Поступ британців замітний зогляду на те, що погода не дозволяє тепер ширших летунських операцій.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. [illegible] under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 [illegible] authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department [illegible] Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Президент перед новим урядованням

З кінцем минулого тижня висувається на публичний овид політичного життя Америки президент так, як який тиждень тому на цей овид висунувся конгрес. Висувають його такі факти, як формальне голосування стейтових представників, як послання президента до конгресу про законодатні потреби, як його промова до народу в цій справі. Тому й край питається тепер: що зробить президент?

Властиво, що мав би зробити президент? Він має то зробити, чого вимагає від нього дане положення краю. А край потребує тепер трьох річей: перше, виграти війну; друге, виграти мир; третє, добитися повоєнного добробуту. Отже край і жде, щоби президент зо свого боку зробив усе можливе, що потрібне для добуття цих трьох річей.

Ні одна з них не є легкою справою. Добування перемоги в війні вимагає не тільки виробляти як найбільшу збройну силу для краю та вживати її там, де вона найкорисніша для добуття перемоги, але й дуже зручного політикування з нашими аліянтами, головно з великими потугами. Цеж не є все легка справа, коли зважити, що Америка в багатьох справах має інакші погляди й інтереси, як має Британія або Росія.

Справа ви[illegible] лекша, а під іншими ще важча. Тут уже треба ще більшої зручности в відношенню до інших, головно, великих, держав. Справа забезпечення добробуту для краю по війні має знов свої питомі трудноці.

Завдання президента, вже по сутті не легке, комплікується ще через те, що не все залежить від нього, що його влада обмежена конгресом. Тимчасом конгрес не можна назвати президентовим. Щоправда, з нього пропало багато противників адміністрації, але всеще багато противників адміністрації лишилося. Демократичний президент більше певний опозиції 38 републиканців у сенаті, ніж певний піддержки всіх 57 демократів у сенаті; він може ждати спротиву від 190 републиканців, але не піддержки від усіх 243 демократів у палаті представників. До того, цей конгрес спротивиться скорше президентови, як він запропонує якесь поступове законодавство, ніж він спротивиться консервативній пропозиції. Ніде правди діти, що конгрес назагал є консервативний, зовсім певно консервативніший ніж президент і ніж публична опінія.

Певна річ, що публична опінія могла би президентови помогти в неодному, аби заставити конґрес піти на більше поступову дорогу. Але чи американська публика буде мати досить свідомости й досить охоти до акції, аби це робити, і чи президент вспіє американську публичну опінію до цього розбудити, це може відповісти тільки сама будучність.

Що годі описати...

Ті, що читають українську пресу, звикли до того, щоб вчитуватись у різні варварства, доконувані над живими людськими істотами навіть у мирних часах, а не то в воєнних. Вистарчить нагадати описи того, що діялось з українським народом у часах страшного голоду в Совєтах, чи як поводились з українським народом поляки зараз по українсько-польській війні, чи пізніше в часі „пацифікацій" чи тим подібне.

Та треба признати, що назагал люди ось такі речі читають, але не дочитуються у них того, що було чи є в дійсности.

Чому це так? — питає нераз один одного, шукаючи вияснення.

В подібному положенню знайшлися тепер члени американської делегації, що об'їжджали різні бойові фронти в Европі й приглядались тому, що треба витерпіти нашим воякам. А найбільше були тронуті ці делегати тим, що завважили на італійському фронті. Це їх так зворушило, що вони вкінці зачали дорікати газетярам, зокрема воєнним кореспондентам за те, що вони досі не передали цього американському загалови. Казали, що якби той загал уявив собі хоч дрібку того, що переживає і переносить американський вояк на цьому італійському фронті, який вони оглядали, то цілий край виглядав би інакше, бо не треба було б нікого заохочувати до праці й посвяти на домашньому фронті, чи до того, щоб постійно памятати за наших борців.

На такі жалі американських конгресменів - делегатів дає відповідь відома журналістка Ена Огер МекКормик. У тій відповіді, що властиво відноситься до воєнних подій і переживань в Італії, є дещо такого, що має загальну вартість, та що можна прирівнати легко до усяких нещасть і терпінь, які треба ґазетярам списувати в мирних чи воєнних часах.

Завваги згаданої газетярки є такі:

Тут нема вини кореспондентів. Навіть не є це виною воєнного цензора. Американські воєнні кореспонденти перейшли з американською армією Італію від Монте Касіно до Больоні і вони раз-у-раз описували трудноші терену до своїх газет. Сотки разів читачі вичитували в своїх газетах, як то Італія „боронила себе" у продовж століть на своїм гористім терені, як то одна стіна гори підноситься за другою, починаючи від отого великого палюха на півдні до запятка чобота, а дальше через холяву аж до долини ріки По. Хтож то знає, що досі ще ніхто в історії не пробував воювати на терені цілої Італії від самого полудня аж до самої півночі?

Кореспонденти, що приглядалися цій гігантичній боротьбі наших хлопців від підніжжя гори аж до самого вершка; від глибокого болота аж до найтвердшого каміння; від пекучого сонця, через дощі, сніги аж до ледняків — оці кореспонденти виписували історії про подвиги вояків, усіх разом і кожного поодиноко.

Отже кореспонденти писали цілі оповідання і газети їх друкували — твердить пані МекКормик. Їх повторяли так часто писці, що ці оповідання самі вже покриті болотом та кровю. Але біда в тому, що читачі читають про стогони, крики, зойки, скавуління стрілен, гук пекольних машин — але вони лише читають, а не чують. Читачі не можуть дочитатися, що то діється, як нагло ціле місто щезає під руїнами гарматних вистрілів, бомб чи ракет. Діється щось таке, як тоді, коли людина наступить на гніздо мурашок і розчавить його своїм чоботом. А тут не мурашки, а наші вояки позалізали десь у болотнисті нори, чи ними самими збудовані лисячі діри, і стоять там по пояс у воді або серед морозу чи хоч би холоду, зо зброєю в руках, з вирядом на плечах і кожної хвилини готовляться відбивати ворога. Чи може хто зрозуміти, що це таке новочасна війна, як він самий того не переживе або хоч не приглядається?

Такі самі клопоти є і з конгресменами, що відвідували воєнний фронт в Італії. Вони могли читати ті історії, вони могли навіть чути, як їх переповідали очевидці, але як вони самі того всього не пережи[illegible] що то діється на фронті. Це просто тому так, що того, що на фронті діється, не можна описати. Всі описи фронту це лише спроби передати щось до рідного краю, що не дасться передати.

Не лише те. Навіть і ті, що полишалися 10 миль поза фронтом, не можуть того відчути! Нормальне життя людини не здібне переживати того, що переживає вояк. І тому мирний чоловік не всилі переповісти того, що хтось переживає. Вояк так, як би розумів те все. Вояк навіть не говорить людям поза фронтом, що він переживає на фронті. Один офіцир повернувся з відпустки в Злучених Державах і оповідав, як він перевів час між своїми вдома. Він вірверто сказав, що не було як говорити з людьми серед нормальних відносин про свої переживання на фронті. Два роки він воював, чувся стуженим за домом, а як приїхав домів, зрозумів, що він там не має що робити, його люди не розуміють і він ждав часу, щоб якнайскорше забратися на фронт.

Як бачимо, маємо тут ще до діла і з новою повоєнною проблемою. Бо й по війні важко буде вояком знову привикнути до дому, до нормального життя, до реконверзії, до звичайного заняття. Міліони людей жиють ненормальним життям і не знають, як їм вертатися до нормального життя.

Прості німці й поляки в споминах польського воєнного бранця

Серед досить поважного числа книжок про Польщу, що появилися останніми часами на американському ринку, звернула на себе ширшу увагу книжка Александра Янти (Польчинського) під наголовком: Я брехав, аби жити, з підназоловком: Рік рабом німецької родини. Під певним оглядом це є справді замітна книжка, як каже американський письменник Рекс Ставт у передмові до неї. Представляє вона німців, але не німців-вояків і здобичників, що грабплять чужі краї й народи, а німців, як звичайних людей; книжка саме представляє пригоди польського вояка в французькій армії, що по її розгромі дістався до німецького полону, й як воєнний бранець був післаний на роботу на німецьку фарму.

Чи пересічний німець відповідає за націзм?

Книжка вдоволяє певно глибоку потребу пересічного американського читача. Як виглядає німець-вояк, і німець-політик, він знає. І що з ними зробити на випадок перемоги, він теж знає. Та не знає він, що представляє собою простий німець, звичайний німецький „бірґер" (міщух) або звичайний німецький „бавер" (хлоп). Американець хотів би мати відповіді на це питання, бо він хотів би знати, як на випадок своєї перемоги над Німеччиною поступити йому з простим німецьким народом: чи трактувати його там, як трактувати німецького вояка й політика, чи інакше.

Образ простого німецького селянина, намальований Янтою в його книжці, досить непевний. Маємо в ній образи лише кількох німців, хоча з писання Янти виходило би, що його німці це пересічні, типічні, звичайні німці, себто, що інші німці менше-більше такі, як ті, що він їх знає. Якщо це правда, то виходило би, що німці це щоправда не є бестії в роді тих націстичних героїв, що їх тепер малює американська фільма, але все таки це народ тупий, глупий, по рабськи послушний своїй владі. Це народ, що не думає, а віддає право й обовязок до думання своїм освіченим верствам, а самий без ніякої критичної думки приймає всі абсурдні погляди своїх професорів. Янтові німці, щоправда, не поповнюють на наших очах ніяких лячних жорстокостей, а тільки допускають дрібних шикан супроти слабших і підлеглих своїй владі, одначе вони мовчки одобрюють ті великі жорстокости, яких допускається їх провід. Читач відчуває, що через те якраз, що вони почувають моральну байдужність до вчинків свого уряду, вони несуть моральну відповідальність за плоди варварства нацизму.

Дещо про пересічного поляка.

Підчас своєї праці на німецькій фармі воєнний браєць Янта стрічається припадково з поляками, які попали на цю фарму робітниками, нібито по своїй волі, а властиво застрашені до цього німецькою окупаційною владою. Є це прості польські люди, як їх німецькі хазяї, хоча очевидно дещо нижчої суспільної верстви, бо з бідного селянства. Нема їх багато, але автор теж дає до пізнання, що це пересічні польські селяни, що інші польські селяни менше-більше подібні до них.

На образі Янти ці польські селяни виходять справді пересічними селянами. Селянство в них посувається до того, що одна польська дівчина, бачучи, що Янта не виконує якслід фармерської роботи, каже, що вона не знає, пощо газда його тримає. Себто вона просякла селянськими наставленнями до того, що в погляді на товариша недолі вона сходиться з поглядом свого власного гнобителя. І не є це національно несвідомі люди; противно, є це видно глибоко свідомі люди, які люблять свою державу й все банують за рідним краєм; хочуть вертатися в рідний край, хоча знають, що їм там певно буде житися гірше, ніж у Німеччині.

Найцікавіші в них відносини до Янти. Янта вкриває перед німцями, що він поляк, і грає француза. На виразні запити німців він заявив, що він не поляк, і якби вони відкрили, що він їх дурив, його певно стрінула би найсуворіша кара. Вдаючи француза перед німцями, він мусить удавати француза й перед поляками, які, як діти, не можуть здержати язика за зубами й справді зраджують одного такого польського офіцира. Очевидно, Янта не може признаватися, що він знає хоч би одно слово по польськи. Це його нераз ставить у дуже трудне положення. Він не може протестувати, як в його приявности його власні земляки говорять про нього очевидні брехні. Він не може оборонитися проти їх посудів. Він мусить приймати зо спокоєм, як поляки збираються його вчити по польськи й починають науку від слова „д..а". Звісно, він цим глибоко ображений, але він мусить робити добру міну й вдавати, що тут справді щось смішне, коли його „вчителі" забавляються ним, коли він не вимовляє польських слів так, як вони йому кажуть.

Та виринають з цеї ситуації й певні догоди. Він може зовсім явно підслухувати відкриті балачки хлопця й дівчини про найбільше інтимні річи. Трапляється так, що польський парубок залицяється до польської дівчини. Залицяється, виходило би з писання Янти, не в спосіб, звісний йому з міста, з „вищих" верств, але в спосіб, що, на його думку, питомий польським селянам. Мовляв, це „була типічна сільська „розривка", з криками й сміхами, з ляпасами й щипаннями радше ніж з обіймами.

З залицянь для Стасека нічого не виходило, хоча він усе вдавав, що він добився свого. Потім навіть по повороті до хати вони цілими годинами собі одно другому дорікали. Обоє говорили при тому про різні інтимні річи зовсім відкрито, називаючи всі річи звичайними іменами, не соромлячися бридких слів. При тому він часто говорив до неї „дурна", а вона до нього „свиня". І одинокий обяв сорому зрадила тільки Ванда, коли раз при такій сцені помітила в Янти необерений блиск в очах. Вона зараз сказала Стасекови, що француз відай розуміє по польськи. „Дурна" сказав їй на це Стасек. Ванда страшно почервоніла: „Якби він знав, що я говорю, то я б запалася під землю".

Автор мимоволі про себе самого.

Ніщо й казати, що Янта малює не тільки німців і поляків, але й себе самого, як це зрештою робить кожний автор, по волі або по неволі.

Наприклад, він малює гострими почерками німецьку арогацію, з якою вони представляють себе вищим народом від поляків. Зо слів автора виходило би, між стрічками, що це власне є признакою німецького ступіння розумового й морального приймати таку думку. З ним читач певно може згодитися. Одначе в одному місці автор згадує про українських вояків з польської армії, що попали з поляками в німецьку неволю. Автора видно боліло, як ці українці відносилися до німців інакше, ніж поляки, як ті українці держалися від поляків осторонь, ба навіть держалися супроти поляків згорда. Виходило би, що тут уся вина по українській боці, що нібито поляки своєю поведенкою супроти українців зовсім до цього не причинилися до такої поведінки поляків.

Якби Янта мав те моральне почуття, якого брак він закидає німцям, коли вони проявляють свою „вищість супроти поляків, то він був би пригадав собі на ті всі приниження українських вояків у польській армії, яких допускалася польська команда. Та видно цього поляка ціхує в відношенню до українців таке саме моральне засліплення, яке він закидає німцям у відношенню до поляків.

Плоди німецького шовінізму серед поляків автор уважає за природний наслід, а подібні плоди польського шовінізму серед українців він видно вважає за щось непридне, в чому він певно якраз подібний до тих німців, що їх посуджує.

Ол. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трилогії „Огнем і Кровю")

109)

Огонь вісімнадцятьох гармат розвівувався тепер на повних 360 градусів, замість 90. Сила огню тим самим на три четвертини змаліла. На пробоєві полки повернув „розпорошений ворог, значно скріплений частинами з фронтової лінії. Гусарська бригада кулеметним огнем обсаджувала насідаючу ворожу кінноту з запілля. Та ворог вперто гнався вперед все більшою масою, наміряючи приперти гусарів до багнистої річки. Інші ворожі частини показалися попри річку на крилах гусарської бригади. Верстви три напереді ворог звязав рухи уланської бригади, заставив кінноту спішитися. Затяжний бій загрозжував оточеним дивізіям загладою. А зовсім близький російський фронт не озивався зовсім, хоч відгомін запеклого бою не почув би хіба зовсім глухий.

Поки улани з піхотою не опанували берегів річки — Паволоцький зо штабом був з ними, щоб перебір операцій бачити і краще небезпеці зарадити. Тепер кинув резервову пішу бригаду уланам на поміч, Оленичови і Тиняченичу наказав відкинути ворога зо свого шляху й захопити Борову й щоб то не сталося. Дивізіонови Холмського перепровзитися на східний беріг і з догідної позиції підтримувати гусарську бригаду. Самий з Люцкановим знов переїхав на західний беріг, до гусарів. На них тепер звалилася вся вага ворожого удару. Гусарським полкам наказав стримувати ворога на річці для забезпеки передових частин наступаючих на ворожий фронт. Звідти долітали безнастанний клекіт кулеметів, гудіння гармат, густа крісова стрілянина. Гармати Холмського зза річки били вже по Кухоцькій Волі, однак ворога огонь не стримував. Спішившися він вперто, сяжень за сяжнем зближувався до містка. Фронт оточеного корпусу витягнувся велитенською буквою О. Річка напоперек надала йому вигляду ґрецької букви Θ, „фита". Але фита загрожувалася стиснутися по річці у вісімку. Вісімка принеслаб загладу гусарським полкам.

Вже з полудня, — одержавши повідомлення Оленича, що улани увірвалися в Борову — Паволоцький дав наказ відходити за річку. Лави півколом посувалися поступінно, півколо звужувалися. Ворог швидко завважив відступ. В напрямі на місток з Кухоцької Волі вискочили кінні ворожі лави в атаку, силою чотирох ескадронів. Змялі порідлі лави на стику чернигівського і ніжинського полків підскочили до містка на відстань двіста-триста сяжнів. А криловим лавам бригади до містка зіставалося ще по добрій верстві. Фронт заломився у букву З до мосту стрілкою. Замовкли батерії Холмського — доводилося бити хіба по своїх.

Але встигли підскочити до мосту два чернигівські Максими. З десятком кулеметчиків стяжок вмет опинилися на землі. Двоколки погналися за міст, а Максими четверо зігнених людей бігом потягнуло у протилежний бік, до ворога. Ще через момент застрогили по надбігаючим ворожим лавам.

Земля вкрилася численними трупами. Кіннота відхлинула за укриття сільських будівель. Ворожі скорострільні затакали з дахів. З обох сторін знов заревли гармати. Стрілянина згодом ослабала, лише ворожі артилеристи намагалися рознести місток, та ніяк у нього не могли попасти. Катастрофу на якийсь час відвернено, а відвернула її очайдушність чотирьох людей. Ґрупками по трьох-чотирьох їздців гусари пробігали через міст, гналися на крила забезпечити відхід товаришам. Півколо по західному березі все звужувалося. Скоро кулемети опинилися у вершку дуги. Паволоцький керував переправою сигналами шаблі, голос вряд чи хто почув би у клекоті стрілянини. Підскочив до кулеметів, бажав довідатися, хто то ті, відважні, що очайдушним вчинком врятували бригаду. Не здивувався, пізнавши за скорострілами Отаманенка і Петра. Розправляли стяжки бородатий полтавець Ященко, запасний, батько чотирьох дітей, і безвусий молодик Шелест з Чернигівщини. Крикнув їм відтягатися ближче містка.

— Ще поспіємо! — старався перекричати гук бою Отаманенко, не відриваючи від ручок Максима. І знов натис забезпечник. Кулемет зацокотів, бо й пора була. Ворог у спішеному строю вирвався за будівель. Заліг на межах городів, за зламками плотів. Перебіжками під прикриттям вогню своїх кулеметів підбирався до мосту все ближче й ближче. Та половина полків вже проскочила міст. Немало лежало нерухомих по дооколичних полях, на суміш гусарів і коней. Лекше ранених підхоплювали у сідла вцілілі товариші й рятувалися за річку.

(Дальше буде).

До Українського Громадянства

З нагоди свят Рождества Христового, управа Союзу Українських Канадійських Вояків в Лондоні, в імені всіх поодиноких членів, зі всіх сторін Канади і Злучених Держав, отцею дорогою висловлює свою щиру й сердечну вдячність всім тим, що в якийбудь спосіб помагали й помагаєте Союзови виконувати свої завдання супроти своїх членів, всіх українських вояків та цілого українського громадянства.

В часі Різдвяних Свят Союз святкує другу річницю свого існовання. Упродовж минулих двох років, при вашій помочі нам вдалось дуже багато зробити. Наша організація мала дуже скромний початок; два роки тому нас було всього двацять пять членів, а нині маємо їх около три тисячі. Деякі члени є тепер в Африці, інші в Італії, інші в Індії, в Голяндії, Бельгії, Франції та Англії, а поважне число з різних причин вже повернуло домів. Маємо наших членів в армії, при летунстві, при маринарці та у шпиталях. Маємо поверх сотки з половиною старшин між котрими є лікарі, адвокати, учителі, робітники, фармері і т. д. Також маємо вже поважне число старшин, які одержали відзначення за добру працю або хоробрість.

Нині в серцю британської імперії маємо прекрасний дім, який являється гордістю для всіх вояків. Він звертає на себе симпатичну увагу поважних людей та представників чужих народів. Кромі Лондону ми маємо також наші осередки в Римі та в Брукселі (Бельгія), де наші вояки можуть прочитати рідну пресу, почути рідне слово, послухати а то й заспівати рідну пісню. З цим всім і багато більше, чого й описати не можна, ми стрічаємо Різдво Христове 1945 року.

Ніхто з нас не знає своєї долі. Багато наших найкращих членів вже лишили нас. Багато тяжко ранених вже вернули домів. Багато, слабше ранених вже не підуть з нами дальше. З ними вже побачимося як покінчиться ця заверуха та як усі колись зідемося як бувші вояки для обговорення недавно минулого та упляновання праці на будуче. Та де лише нас доля не кине, ми все з приємністю, з пошаною та вдячністю в серцях будемо споминати тих всіх вас, котрі не жаліли ні труду, ні часу, ні гроша помочи нам в наших завданнях. Нехай Бог благословить всіх наших родичів, братів, сестер, наших знакомих, близьких і дальших і нехай надгородить за все, що ви для нас зробили.

Желаємо вам всім Веселих Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року й посилаємо вам з далеких сторін на чужині з боєвих фронтів, зі шпиталів, з відділових станиць та зі всіх наших місць постою щире, сердечне, рідне, українське — ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Управа Союза Українських Канадійських Вояків за морем.

(З Канцелярії КУК).

Конференція в Донбартон Овк

В літі та на початку осени, в гарному домі, в Домбартон Овк, у Вашингтоні, відбулась **конференція представників Злучених Держав, Великої Британії, Совєтської Росії та Хіни. Розглядали зопрономовані пляни створення міжержавної організації, щоби не допустити до будучих війн та втримати сталий, світовий мир. Департамент державних справ недавно опублікував підсумки тих пропозицій, щоб ознайомити американський нарід з тим, що зроблено внапрямку до світового миру та почути опінію в тій справі.**

Ті пропозиції все ще обмірковуються, обговорюються чотирма державами, які брали участь у конференції та їх народами. Плян будучої організації ще не є цілком оформлений. Ще мають провадитись дискусії над справами, щодо яких ще не досягнуто повного порозуміння. Повніще сформовані пропозиції потім будуть передані на розгляд різним урядам і стануть основою для дискусій на повній конференції Обєднаних Держав, на якій буде опрацьований остаточний статут. Після того він має бути ратифікований кожною державою, що підпишеться під ним, відповідно до своїх конституційних законів.

Згідно з теперішнім пляном, будуча організація Обєднаних Держав буде складатися з пяти головних частин: Загальні Збори, Рада Безпеки, Інтернаціональний Суд, Економічна та Соціяльна Рада і Секретаріят.

Загальні Збори складатимуться з представників всіх членів-держав, що будуть сходитися на річні або спеціяльні засідання, на яких кожда держава матиме один рішаючий голос. Загальні Збори будуть займатися справами політичними, соціяльними, економічними, будуть встановлювати загальний напрямок праці, контролювати бюджет. Це буде міжержавним парляментом, на якому річно будуть обговорювати і давати свої вказівки в справах загального миру та безпеки, включаючи і справу обезброєння. Матимуть право давати вказівки для координації праці спеціяльних відділів організації. Загальні Збори вибирають не-постійних членів Ради Безпеки та всіх членів Економічної та Соціяльної Ради.

Рада Безпеки матиме три головні обовязки: вирішувати суперечки, спиновати нападиагресію — і дбати за регулювання зброєння. Її головним завданням має бути втримання міжнародного миру і безпеки. Рада Безпеки складатиметься з представників одинацяти держав і має стало працювати. Постійно в ній будуть заступлені Злучені Держави, Велика Британія, Совєтський Союз, Хіна і правдоподібно Франція. Представники шести інших держав будуть вибрані на два роки Загальними Зборами. Вони будуть представляти менші держави і будуть мінятися кожних два роки. Рада Безпеки має право рішати чи істнує яка загроза миру, може приймати дипльоматичні або економічні міри, а як зайде потреба, то й повітряні, морські чи суходольні сили для втримання або возстановлення світового миру. Рада Безпеки має керувати збройними силами, приділеними до її розпорядження, за допомогою Комітету Военного Штабу. На відповідальности Ради Безпеки має бути творення плянів для встановлення системи регулювання озброєння, які мають бути передані членам-державам. Будуть дозволені регіональні догоди для усунення місцевих суперечок — по новому міжержавному статуту — якщо ці догоди будуть в повній згоді з принципами та цілями цілої організації Обєднаних Держав.

Ця нова організація потребуватиме широкий склад службовців для обслуговання Загальних Зборів, Рад — Економічно-Соціяльної та Безпеки — та для багатьох інших відділів, що будуть встановлені. Ці службовці і складуть Секретаріят. Члени Секретаріяту будуть незалежні від своїх урядів.

Інтернаціональний Суд матиме завданням вирішувати мирним сопособом суперечки поміж окремими державами, стараючись не допустити до применення збройної сили. В разі потреби має давати поради Раді Безпеки відносно законних питань звязаних з різними суперечками. Всі члени інтернаціональної організації автоматично стають членами Суду.

Головним завданням Економічної та Соціяльної Ради є охорона людських прав та головних свобід для всіх народів. Рада має спріяти вирішенню всіх міжнародних економічних, соціяльних та інших проблєм, які можуть повстати. Також матиме до діла з такими справами як харчовання, сільське господарство, стабілізація грошевої системи, економічна співпраця, міжержавні фінанси, регульовання цивільного летунства, права людини, народне здоровля та освіта. Економічна та Соціяльна Рада складатиметься з представників 18 держав, вибраних Загальними Зборами на три роки. Великі і малі держави там матимуть однакові права.

Згідно з пропозиціями конференції в Домбартон Овк, Організація Злучених Держав має бути відкрита для всіх миролюбних країн. Ті держави, що не стали членами Організації на початку, можуть бути допущені на Загальні Збори по рекомендації Ради Безпеки. Щодо ворожих держав, то вони будуть приняті безсумніву тільки після деякого пробного періоду часу, коли Рада Безпеки та Загальні Збори рішать про їх приняття.

В порівнянні з Лігою Націй, що повстала по Першій Світовій Війні, Організація Обєднаних Держав матиме більшу силу в користуванні военними і невоєнними засобами. В новій організації не буде вимагатися одноголосне рішення по різних справах, як то майже все було в Лізі Націй, хіба в обмеженій формі, яка ще остаточно не вирішена. Одною з нерішених справ є питання примінення одноголосного рішення у випадках, коли одній з держав, що є сталим членом, робиться закид, що вона порушила міжержавну догоду і ця держава має брати участь у вирішенні своєї вини. Загальні Збори матимуть рішати важні справи двома третинами голосів, Економічна та Соціяльна Рада — звичайною більшістю. По своєму характеру пропонована організація має бути створена внаслідок незалежної догоди в той час, як догода про створення Ліги Націй була частиною Версальського договору та інших мирових договорів.

Загальна Рада — ФЛІС.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

До тих, що надсилають оголошення. — Проситься в оголошеннях не переводити по можности ніякої політичної чи релігійної пропаганди. На висказування різних поглядів є місце у статтях, дописах чи голосах читачів. Кожне товариство, громада, чи церква хай звертаються в оголошеннях усвоїм власнім імені. Включування в чиєсь оголошення інших організацій чи комітетів дає нераз притоку до протестів чи спротивів, що їх надсилають до адміністрації, а це знов спричинює непотрібний заколот. Тому, якщо має бути якесь збірне оголошення, тоді треба подбати, щоби воно було підписане власноручними підписами правних заступників тих організацій, чи центрального місцевого комітету, до якого ті товариства належать. Коли підприємство іде на якусь загально-гуманітарну акцію, наприклад на допомогу українським жертвам війни, вистарчить так цю справу означити, бо кожний, що тими справами цікавиться і читає часопис, добре знає, про що іде справа. Так повинно бути і з іншими акціями, щодо яких часопис забирає постійно слово. Просимо придержуватись тих казівок, бо в противному випадку ми будемо змушені справляти надсилані оголошення в такий спосіб, щоб не наражувати часопис на непотрібні переписки, виясновання, чи спростовання.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Менвил, Р. Ай. — У жертвах, проголошених Укр. Ам. Допомоговим Комітетом у Свободі з 22. грудня 1944, має бути Відділ 181 У. Н. С. з Менвил, Р. Ай $10.

АНТАНАС СМЕТОНА
славний литовський діяч і президент Литви, що згинув трагічно тому рік, 9. січня 1944 в місті Клівленді, як вигнанець з рідної землі. Покійний був теж і великим та щирим прихильником визвольних змагань українського народу. К. В.

ПРИВАТНІ ПРОМИСЛОВЦІ МАЮТЬ СТВОРИТИ ПОВОЄННІ РОБОТИ.

Створений недавно Краєвий Союз Вирібників запевнює словами свого предсідника Роберта Дж. Ґейлорда, що програма союзу для привернення добробуту в Америці є така проста, що кожен американець може її легко зрозуміти, а пересічний бизнесовець може з нею згодитися. Ґейлорд убрав цю програму в одно слово, зрозуміле для кожнього, а це „джаб", тобто „робота".

„Промисл у приватних руках виказав спосібність до плянування й виробловання", сказав Ґейлорд. „Пляни промисловців на будуче є оперті на простих фактах із щоденного життя й на переконанню, що підставою до повоєнного добробуту є це, щоб кожен мав спроможність купувати різнородний крам і міг користати із різнородних услуг, які лише будуть придумані.

„Приватний промисл є готовий виповнити свою частину завдання, перше, тим, що дасть спосібність кожному заробити, а подруге тим, що дасть кожному спромогу купити те, що вироблене".

Люди при праці.

Ґейлорд каже, що бизнес, це ніщо інше як люди при праці. Вони виробляють крам, продають його і орудують грішми. У теперішньому часі Америка має найбільшу нагоду в цілій історії продукувати крам.

Війна навчила загал і провідників як це робити. Тепер лише треба перемінити воєнну продукцію на мирову, дати людям більшу нагоду до заробітків і забезпечити їм добру плату. До роботи треба буде використати ново винайдене знаряддя, але так, щоб робітник при його допомозі міг більше заробляти.

Коли між підприємцями буде вільна конкуренція і не буде обмеження в виміні чи там торгівлі, тоді мусять бути уліпшені самі вироби і збільшені засоби у людей для закупна. Очевидно, що це не піде гладкою дорогою, але якраз на таке підприємці мають бути приготовані.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПАМЯТАЙМО І ЗА НАШИХ ВОЯКІВ У ЛОНДОНІ!

Я свідомий того, що наші родини, організації та громади памятають за наших хлопців та дівчат, що є в збройних силах Дядька Сема. Та хочу пригадати, що є ще такі наші рідні, що згуртовані в такій військовій організації, на яку всім нам треба звернути пильнішу увагу. Як легко догадатись, маю тут на думці Союз Українсько-Канадійських Вояків в Англії, в Лондоні, до якого вже належить поважне число й наших хлопців з стейтів.

Ось та Українська Гостинниця, що її Союз удержує, є дуже важним осередком. Там збираються наші хлопці й дівчата в хвилинах, вільних від військової служби, для відпочинку і розради, щоб поділитись цікавими вістками, щоб разом зажити до т. зв. „маминої страви", разом вислухати нашої Служби Божої, разом заспівати, разом посумувати і разом потішитись. Особливо зацікавило мене те, що там влаштують і виклади на різні теми, та що ті виклади будуть печатати та розсилати нашим воякам, членам Союзу А. теми викладів, як видно з оповісток, цікаві: з історії й географії України, з української культури і літератури, про регабілітацію, фахове підготовання і т. п.

З усього того, що доходить до нашого відома, бачимо наглядно, що отсе маємо до діла з дуже солідною українською установою і то першої ваги. Ось тому і ми, американські українці, повинні її підперти теж і з матеріяльного боку грошевими жертвами, а особливо висилкою пакунків з різними віктуалами. Це останнє, як виходить, там найбільш потрібне. Висилати ось такі пакунки до Лондону дуже легко. Ось такі департаментові підприємства як „Мейсі" в Ню Йорку мають окремі відділи, де займаються тільки висилками ось таких пачок воякам. Треба тільки заплатити за один з чотирьох родів посилок, а все решта полагодять і вишлють просто до Англії. Таке певно є по більших склепах у містах цілої Америки. А де нема, то можна замовити таку посилку от хочби з „Мейсі", надсилаючи певну належитість ($3.89, 4.98, 5.59, 6.49) за певний рід пакунку, та подаючи точну адресу з Лондоні:

Ukrainian Canadian Servicemen's Association
218 Sussex Gardens, Paddington, London, W 2, England

Добре памятаю, яку то радість робили нам у минулій війні „любистки", себто ті пакунки, що їх громадянство висилало Українським Січовим Стрільцям. Кожна така й найменша памятка була для нас висловом любови і привязання. І найменший даруночок від незнаної особи витискав сльозу радости і вдоволення, що нас не забувають наші рідні. Ми почували себе через таку память щасливішими, певнішими, сміливішими і веселішими. Просто тому, що чули за своїми плечима — одну, велику, душею і тілом звязану родину.

Ось таку спільноту треба нам задержувати і тут на американській землі. Хай наші хлопці й дівчата, де вони не булиб, відчувають, що вони покинули хати, але не покинули сердець, щирих душ, що їх не забувають. Особливо треба нам памятати за таких добрих синів і дочок нашого народу, що навіть у війні, далеко за морем, знайшовшись у гостинній Англії, звивають своє власне гніздо й дбають за українське імя, ширять там знання про Україну та українську культуру, бо таким чином вони помагають на фронті й поза фронтом здійснюванню теж і українських визвольних мрій та надій.

Чи не вартує їм за це віддячитись хоч якоюсь грошевою жертвою, хоч якимсь пакунком? Подумаймо і про це в часі цьогорічного Різдва Христового!.

М. О. Гайворонський.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Кутя Федя Ковблика

По садах ходив журливий листопад і, рвучи китяги червоної калини, прислухувався, як дрожить простір від бадьорих слів... „Хто охоту має, хай їде з нами..."

Сотник Чмола вдоволено затягнувся папіроскою і, вдивляючися в вікно, весело тарабанив пальцями по столі. На подвірю лунала команда й десятки молодих ніг лунко вибивали такт. Це саме й тішило його. Одна лише думка пригноблювала сотника й журно жолобила його високе чоло. Сотні бракувало скорострілів. Хлопці були молоді, не дуже вишколені, а старі вояки неохоче вступали в ряди. Їм надокучили ті літа, коли боронили цісаря й тому поспішно втікали до своїх домів. Може колись пожалують, та, не дай Бог, щоби не було запізно.

Стук у двері збудив сотника з задуми. „Увійдіть!" — кликнув Чмола, обертаючись до дверей. На порозі станула якась дивовижна постать. З довгої австрійської шинелі, що сягала аж до землі, виставала маленька голова в залізному шоломі. „Хто ви й чого бажаєте?" — запитав здивований сотник. Шолом підліз догори й на сотника глянула пара сірих оченят. Рукав шинелі притулився до краю шолома, віддаючи почесть, глухо цокнули закавблуки чобіт, заховані в довгих полах. „Інфантерист Федь Ковблик мельдується послушно до служби". — Сотник підійшов до дивного вояка й почав випитувати. Показалося, що Федь служив при австрійському війську й то при „машіньґверах", опісля попав в італійський полон і щойно вертався до рідного краю. Та почув, що землиця покликала своїх синів і тому зголосився. Зворушений сотник положив руку на рамя Федя і сказав: „Ковблику, ви герой!" Ковблик гаразд не розчовпав, чому саме він є героєм, але виструнився і розвягнув свої уста в широку усмішку: „Слухаю, пане сотнику".

Так Ковблик знову попав до війська. З початку сотня мала з нього сто потіх, але щойно тоді, як перебули перші вогняні хрести, набрали стрільці до Федя великої пошани. Бо треба було видіти його при „максимцьови"! Сірі очка набирали тоді виразу холодного, як сталь, малі пальці певно ворушилися, висилаючи скору смерть, навіть залізний шолом, якого Федь ніколи не покидав, зісунувся на чуб голови й грізно вжився в такт скорострільного клекоту. „Добре наш Федь стебнує!" — захоплювалися стрільці. Тільки деколи на постоях жартували з Федя і його любовних пригод, яких то Федь зазнав у полоні на Сицилії. Як Федь зачинав оповідати, стрільці обступали його роєм і легонько глузували: „То як ви, Федьо, з тою італійкою говорили?" — лукаво прижмурюючи око, питав Іван Левонко, перший до сміху й до кріса. Добродушний Федь пояснював: „Моргає вона до мене, а я: „Сіньора мія кара"! — „То вона була кара, чи сива?" — допитував Іван. Стрільці реготалися, а Федь махав рукою і бурмотів: „От, рекрути, прості „ґемайни" і „файфендеклі", де їм до правдивої війни!"

Та найбільше тішилися стрільці коли Ковблик починав пророкувати близький кінець війни. „Я вам кажу, що війна довго не потягне. Найдалі до Різдва!" — гордо задерши свого носика, як бараболька, запевнював Ковблик. „А чому так міркуєте, Федьо?" — питали його стрільці. „Хто зна, доки ще прийдеться воювати!" — докидали інші. Федь обводив їх здивованими очима. „Таж я чотири роки не їв куті дома, то як можемо довше воювати? Цего року мушу колядувати дома. Ми їх раз-два побємо і до хати!"

Стрільці аж присідали зо сміху на так переконуючі докази, але Федь свято вірив, що цих свят їстиме кутю в своїй хаті.

Та приходили дні, залюблені в грохіт гармат і пяний сміх скорострілів, зближалося Різдво, а Федь чистив свою „машинку" й не міг іти до дому смакувати кутю, що нераз уже й снилася йому якась така кумедна, як італійські „макарони". Федь посоловів, рідко відзивався, але тим завзятіше „стебнував" і сердився, що скорострільні ленти такі короткі.

Надійшов Свят-Вечір. І тоді Той, що за царський престіл вибрав собі вбогі ясла в чужій стаєнці, всміхнувся до стрільців. Сотня дістала приказ відійти до села С. і там розтаборитися. Федь пянів із радощів. Таки вийшло на його й буде кутю їсти в теплій хаті між своїми людьми.

Усміхнений Ковблик сидів на почесному місці й, поглядаючи косо на приготовання господині до Святої Вечері, забавляв господаря і його чепурну донечку страхітливими оповіданнями про свої подвиги на різних фронтах. Ось застеливши стіл, внесли дідуха й подали страву. Федь виструнився при молитві, як на параді, коли приїздив сам головний вожд, але сиві очка не відривалися від бокатого горщика з кутею.

Щось голосно ляснуло й жалібно закричали шибки. Десь за хатою залякано заграла сурма на трівогу. Ковблик голосно вилаяв: „Знову алярм! А щоб тобі це та й те!" До хати вбіг стрілець. „Федьо, збірка, ворог в селі. Біжіть до скоростріла!" Федь глянув з під лоба на вістуна лихо й на свою вимріяну кутю і не рушився. „Не піду, аж повечеряю!" — заскрипів зубами.

А сурма кликала й переляканo зривалися крісові пострілі. В хаті заметушилися, господиня хрестилася і тихо хлипала. Ковблик ще раз подивився по хаті, з трудом проковтнув слину й надів шолома. „Заждіть на мене, я зараз!" — ще крикнув господарям і зник. А за якийсь час сміявся дрібно Федів скоростріл, шукаючи в темряві ворожих сердець. — „То за мою кутю, Іроди!" — промовляв злісно й бив, бив, аж вода кипіла в холоднику. А, як побачив, що збентежений ворог уступає і почув голосне „слава!", обтер спітніле обличчя й погрозив: „Я вам дам! Смакувала моя оловяна кутя?"

Уже світало, як сотник зібрав стрільців до перегляду. Чвірки вистроїлися на майдані й сотник перечислював страти й хвалив хоробрих. Та коли скінчив розводитися над геройським ділом Ковблика й викликав його імя, ніхто не відізвався.

Бо Федь сидів за столом, дарма, що надходив ранок, і зазираючи в чорні очі господаревої доньки, заїдав кутю. Таж не даром він тужив чотири роки за нею і вірив, що війна потягне лише до Різдва. Тому не дбав ні про перегляд сотні, ні про свойого „максимця", а тільки журливо морщив лоба, як ложка зашкребала по дні макітри.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 12. січня, точно в годині 7. ввечір, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде важна справа до полагодження, а то вибір делегатів на 21. конвенцію У. Н. С. — За уряд: М. Чумер, секр.

ТИМИНС, ОНТ., КАНАДА. — Відділ ім. Богдана Хмельницького ч. 456, повідомляє, що **річні збори** відбудуться 14. січня, в год. 3. пополудні, в Домі Філії УНО. Просимо всіх членів конче прийти на збори і вибрати уряд на наступний рік. — В. Воркивич, секр.

СОДБОРИ, ОНТ., КАНАДА. — Відділ 439 повідомляє всіх своїх членів, що **загальні річні збори** відбудуться в неділю, 14. січня, в годині 2. пополудні в У. Н. Домі, 130 Фруд ул. Просимо всіх членів обовязково прийти на ці збори. — Т. Кульчицький, предс.; Ю. Криса, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що **місячні збори** відбудуться 14. січня, в годині 12:30 сполудня, в гали Дому Відділів, 845 Н. Вестер Еве. Просимо членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Повідомляємо, що **річні збори** Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 14. січня, в год. 12. вполудне, в Домі Відділів, 843 Норт Вестер Еве. Порядок дня: річні звіти уряду і контр. комсії, вибір нового уряду на 1945 рік, нові справи. Просимо всіх членів і членниць обовязково прийти на ці річні збори. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 291, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 14. січня, в 2. год. пополудні в У. Н. Домі, 2255 Вест 14. вул. Просимо, щоби кожний член і членниця старалися прийти хоч раз в рік, бо буде вибір уряду на 1945 рік, та звіт уряду за 1944 рік. — В. Гузіль, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 14. січня, в У. А. О., 2965 Карпендер ул., точно в год. 1. пополудні. Просимо членів прийти на ці збори, бо будемо рішати про 35-літній ювилей існування нашого Товариства. — М. Головчак, предс.; Т. Солодкий, кас.; Д. Ферлей і Андрушків, секр.

ІСТ СТ. МУІС, ІЛЛ. — На річних зборах Тов. Запорозька Січ, від. 284, вибрано такий уряд на 1945 рік: Микола Гудима, предс.; Петро Ломіковський, заст.; Олекса Петришин, кас.; Петро Гудима, заст.; Іван Василюк, секр.; Петро Магац, заст.; І. Тимкович і Ю. оЧрний контр. комітет; Я. Нішке і К. Петришин, комітет хворих; С. Щурик, дверник. Збори будуть відбувати в кожну другу суботу по першім в гали У. Н. Дому, 1020 Н. 9. вул. — За уряд: Н. Гудима предс.; О. Петришин, кас.; І. Василюк, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — **Річні збори** Бр. св. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 13. січня, в годині 7:30 ввечір, в парохіяльній салі, 4950 С. Павліна вул. В грудни збори відложено на січень чеerз брак членів на зборах. Цем разом просимо всіх членів прийти. Не приявний член заплатить 1 дол. кари. — За уряд: І. Кравчишин, предс.; І. Ґіжовський, кас.; Н. Жовнірчак, секр.

НАНТІКОК, ПА. — Повідомляємо всіх членів Бр. Преоб. Спаса, від. 29, що **річні збори** відбудтуься 14. січня, в галі церковній, 240 Сентер Стр. в 2. год. пополудні. Уряд дасть звіт за 1944 рік і буде вибір уряду на 1945 рік. Обовязком кожного члена є бути на цих зборах. — С. Ґрозьо, предс.; Н. Салюк, секр.; Е. Яхван, кас.

МЕЙФІЛД, ПА. — Бр. св. Василія, від. 185, повідомляє всіх членів і членниць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 14. січня, в год. 1. пополудні. Буде вибір уряду на 1945 рік. — В. Наконечний, предс.; М. Кіцера, кас.; М. Романишин, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Повідомляємо всіх членів і членниць, що збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 14. січня, в Дем. Клюбі, 2376 Ґрейлінг ул. в год. 1:30 пополудні. Просимо всіх членів і членниць прийти на збори, бо є багато різних справ до обговорення. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости. Уряд на 1945 рік є: Микола Машталер, пресд.; Володимир Крушельницький, фін. секр.; Стефан Стравняк, заст.; Юрій Крук, кас; Іван Гайдук, заст.; Андрій Патра, рек. секр.; Михайло Шарань, заст.; О. Курочка, І. Заблоцький, І. Чупка, контр. комісія; М. Шарань, до збирання народног фонду; Магдалина Машталер, Анна Романюк, С. Шостак, М. Солодкий, І. Геник, доглядачі хворих. Адреса фін. секр.: W. Krushylnyzki, 3201 Hanley St., Hamtramck 12, Mich. — В Бодруг.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. січня. Просимо членів прийти на ці збори, бо буде звіт контр. комісії за цілий рік. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости. уряд на 1945 є такий: Ілько Фаль, предс.; Павло Янковський, касієр; Микола Ууць, секр., 415 Matheral Ave., Monessen, Pa.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 11. січня, в Нар. Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. Уряд на 1945 рік є такий: Д. Братусь, гол.; М. Луцишин, заст.; В. Ґуранський, фін. секр.; М. Парута, заст.; Н. Магомет, кас.; Н. Кубарич, заст.; В. Іванців, рек. секр.; І. Куцій, заст.; Н. Кучмій, Д. Панчишин, В. Роголовський, контр. комісія; Т. Кравець, Я. Панчишин, Н. Дорофей, надз. хворих. — В. Іванців, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 13. грудня 1944 р. помер у 62. році життя

ПЕТРО ХИРОВСЬКИЙ,

член 16-го відділу У. Н. Союзу в Ансонія, Конн.

Покійний походив зо села Бисnева, повіт Тернопіль, Галичина. Полишив у смутку жену Каролю, 3 дочки і 1 сина Володимира в армії. Похорон відбувся 16. грудня з гр.-катол. церкви св. Петра і Павла на парохіяльний цвинтар в Дербі, Конн. — В. Й. П.!

Г. Рубас, Д. Сидоряк.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ своїх краянів із села Бонів, повіт Яворів, Галичина. Голоситься:

KAROL LEWICKY (Ляшів)

P. O. Box

Cheryville, Pa.

ТАРЗАН, ч. 1105. Борись або здайся.

Тарзан почислив тіла горилів.. „Один утік", він сказав.

Не кажучи ні слова, він пустився шукати пропавшого звіра.

Над ранком він стрінувся зо сильною бестією.

„Всі інші згинули", Тарзан сказав. „Ти самий. Або борись або здайся!"